

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

VIDRÍKOVÁ.D.: Špecifikácia výberu zamestnancov do služieb súkromnej bezpečnosti

Aktuálnosť témy

Téma spracovaná autorkou je v súčasnej dobe mimoriadne aktuálna. Aktuálnosť témy je závažná nie len pre oblasť ochrany dôležitých objektov s vyššími rizikami (napr. prvky Kritickej infraštruktúry), ale aj pre oblasť ochrany obchodných, bankových, verejných priestorov, najmä priestorov s výskytom väčšieho počtu osôb. Nemenej dôležitá je aj pre oblasť ochrany majetku. Dôležitosť témy podčiarkuje aj neprijemná skutočnosť, že pracovná príležitosť v bezpečnostnej agentúre (súkromnej bezpečnostnej službe) je dnes často chápaná ako súčasť sociálnej siete. V týchto agentúrach je vysoká fluktuácia zamestnancov, sú podfinancované najmä tlakom trhu a existuje celý rad ďalších negatívnych faktorov, ktoré v konečnom dôsledku môžu znamenať bezpečnostné riziko pre objednávateľa bezpečnostných služieb. Súčasná dikcia zákonnej normy významne obmedzila možnosti na sprísnenie výberu pracovníkov do bezpečnostných služieb, najmä v oblasti preverovania psychologickú spôsobilosti. Premietlo sa to aj do rezortných regulatívov. Príkladom môže byť zrušenie Smernice č.10/2005 Ministra hospodárstva SR, ktorá bola v pôsobnosti ochrany prvkov Kritickej infraštruktúry najmä v sektore Energetika. Od roku 1997 bol zavedený a udržiavaný systém výberu, prvotnej a zdokonaľovacej prípravy pracovníkov ochraňujúcich prvky Kritickej infraštruktúry v rezorte hospodárstva. Systém zabezpečoval prísny výber (vyhovelo max. 30% uchádzačov) a udržiavanie vysokej spôsobilosti príslušníkov fyzickej ochrany a manažmentu zainteresovaného na ochrane. Tento systém bol ukončený.

Cieľ práce a splnenie cieľa práce

Hlavným cieľom práce je cit.: „Na základe experimentu a jeho výsledkov navrhnuť postup výberu zamestnancov do strážnej služby, ktorý bude rešpektovať jej osobitosti a požiadavky na ich kompetencie“ (str. 31). Autorka ďalej uvádza: cit.: „Cieľ a metódy práce boli determinované skúmaným problémom“ (str. 31).

Čo je teda „skúmaným problémom“? Ak sa budeme orientovať podľa názvu práce, potom je to „Špecifikácia výberu zamestnancov do služieb súkromnej bezpečnosti“. Pojem

„Špecifikácia“ znamená najmä detailný opis, jasné a presné vymedzenie kvality, vlastností, vymedzenie procesov, podrobné roztriedenie, rozvedenie dačoho podľa osobitostí, podľa určitých znakov; podrobný zoznam (<http://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0pecifik%C3%A1cia>, získané 17.3.2015).

Očakávame, že v práci budú identifikované a definované zvláštnosti, ktoré je potrebné rešpektovať pri výbere pracovníkov na pozície súvisiace s ochranou osôb a majetku.

Autorka hlavný cieľ rozčlenila na tieto čiastkové ciele:

- a) **Identifikovať osobitosti** strážnej služby a z nich vyplývajúce **požiadavky na kompetencie** poskytovateľov tejto služby a **spôsob ich overovania**;
- b) Vlastným prieskumom **zistiť v praxi uprednostňované kompetencie** uchádzačov a **aplikované postupy výberu**;
- c) Navrhnuť experiment postupu výberu a verifikovať ho v praxi;
- d) Na základe vyhodnotenia výsledkov verifikácie uplatnenia modelového experimentu (ďalej je táto veta príliš nezrozumiteľná) ... modifikovať navrhnutý postup výberu.

Pri pozornej analýze hlavného cieľa a čiastkových cieľov zistíme odklon od očakávania, ktoré máme z názvu práce. Prechod od názvu práce ku hlavnému cieľu a ku čiastkovým cieľom, zároveň znamená aj prechod od „služieb súkromnej bezpečnosti“ k „strážnej službe“. Od str. 34 je práca väčšinou o „strážnej službe“. Podľa § 2, zákona o súkromnej bezpečnosti (Zákon č. 473/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov) cit.: „Bezpečnostná služba: **(1)** Druhy bezpečnostnej služby sú: **a)** strážna služba, **b)** profesionálna cezhraničná preprava európskej hotovosti cestnou dopravou,^{1a)} **c)** detektívna služba, **d)** odborná príprava a poradenstvo“.

Otázka č. 1: Ako je potrebné chápať názov práce „... do služieb súkromnej bezpečnosti“ v súvislosti s jej obsahom?

S formuláciou a obsahom prvého čiastkového cieľa v plne miere súhlasím. Je potrebné identifikovať zvláštnosti nich vyplývajúce požiadavky na kompetencie poskytovateľov tejto služby a spôsob ich overovania. Keďže ide o požiadavky na kompetencie osôb, ktoré budú pôsobiť v ochrane osôb a majetku spôsobom výkonu strážnej služby, očakáva sa výstup vo forme opisu pracovnej pozície s predpokladanými kompetenciami. Aby takýto postup mohol byť uplatnený, je potrebné zistiť zvláštnosti. Toto sa vykonáva spravidla analýzou

– napr. vytvorením profesiogramu. V profesiograme sa popíšu požiadavky na fyzické, psychické, ergonomické a iné predpoklady a požiadavky na osobu, ktorá po ich naplnení má predpoklady na výkon pracovnej pozície.

Postup, akým autorka identifikovala osobitosti strážnej služby ..., je popísaný v druhom čiastkovom ciele. Pri plnení tohto čiastkového cieľa autorka zisťovala cit.: „... v praxi uprednostňované kompetencie ... a aplikované postupy výberu“.

Zisťovať „v praxi uprednostňované kompetencie“ je pre túto prácu nevedecký a mylný postup. Vzhľadom na dnešnú sociálnu situáciu, je možné prehlásiť, že práca v súkromnej bezpečnostnej službe čiastočne predstavuje sociálnu sieť. Prevádzkovatelia SBS sú často nútení trhom minimalizovať ceny za službu pod hranicu ekonomickej únosnosti a to aj za cenu porušovania daňových predpisov a zásad spoločensky zodpovedného podnikania. Predstava prevádzkovateľov, pod týmto tlakom, môže znamenať vážne ústupky voči potrebám ochrany a nápadu trestnej činnosti. Nároky na pracovníkov SBS by teda mali byť sformulované na základe objektívneho poznania kriminálneho prostredia, analýzy rizík a potrieb ochrany. Potreby ochrany spravidla vyplývajú z predpokladanej taktiky pôsobenia narušiteľa, resp. páchatela. Optimálnym postupom je analýza scenárov napadnutia osôb a majetku na konkrétnom pracovnom mieste (objekte ochrany) a scenárov ochrany. Dôležitou súčasťou analýzy kompetencií pracovníka fyzickej ochrany je aj rešpektovanie rozdielov v pracovných pozíciách. Iné kompetencie požadujeme od pracovníka ochrany na recepcii business centra a iné pre člena zásahovej jednotky, alebo tímu na prepravu peňazí. V práci o týchto zvláštnostiach nie je žiadna zmienka.

Tretí čiastkový cieľ znamená, že autorka navrhne vlastný postup výberu a verifikuje ho v praxi. Dá sa predpokladať, že po vyhodnotení splnenia tretieho čiastkového cieľa autorka navrhne úpravy (štvrtý čiastkový cieľ).

Otázka č. 2: Ste toho názoru, že by sa kompetencie pracovníkov strážnej služby (fyzickej ochrany) mali posudzovať podľa zvláštností jednotlivých pracovných pozícií? Ak áno, ako by ste rozdelila tieto pracovné pozície? Prečo tak?

Otázka č. 3: Z hľadiska výsledkov Vášho výskumu, ktoré kompetencie by mal mať pracovník strážnej služby, v oblasti psychických spôsobilostí, na pozícii prevádzkový strážnik – recepčný v business centre? Ako ich objektivizovane merať?

Vychádzam z predpokladu, že predmetom skúmania je oblasť strážnej služby, nie služieb súkromnej bezpečnosti v zmysle citovaného zákona o súkromnej bezpečnosti.

Konštatujem, že hlavný cieľ práce bol naplnený čiastočne, a to z toho dôvodu, že autorka nevykonala objektívnu (objektivizovanú) analýzu potrieb na pracovných pozíciách v oblasti strážnej služby, ale vychádzala zo zisteného stavu, t.j. preferenčných názorov prevádzkovateľov bezpečnostných agentúr.

Vhodnosť použitých metód

Autorka uvádza rozsiahly zoznam použitých metód. Rád konštatujem, že všetky použité metódy dostatočne odôvodnila a poukázala presne na oblasti svojho výskumu, kde bude konkrétnu metódu aplikovať. Výhradu je možné mať pri použití cit.: „Kontingenčná analýza na určenie závislosti medzi požiadavkami na kompetencie uchádzača o zamestnanie v strážnej službe a dĺžkou poskytovania služieb súkromnej bezpečnosti či sídla spoločnosti a pod.“ (str.32).

Otázka č. 4: Vysvetlite, ako sa dajú využiť výsledky zisťovania vzťahu medzi požiadavkami na kompetencie uchádzača o zamestnanie v strážnej službe dĺžkou poskytovania služieb súkromnej bezpečnosti a sídlom spoločnosti.

Prínos práce

Teoretický prínos práce je nízky. Autorka neprinesla nové poznatky a existujúce spôsoby výberu zamestnancov fyzickej ochrany iba minimálne tvorivo aplikovala. Opätovne musím pripomenúť, že vychádzala z poznatkov aktuálnej praxe a nie z objektívne analyzovaných požiadaviek a potrieb.

Praktický prínos práce je v možnosti využiť poznatky uvedené v práci vo vzdelávacom procese.

Poznámky ku spracovaniu

Jazykovú úroveň práce neposudzujem.

Je legitímne očakávať, že názvy hlavných kapitol budú aspoň čiastočne korešpondovať s hlavnými ťažiskovými bodmi plnenia hlavného cieľa práce. V predloženej práci tento fakt absentuje.

V práci sa nachádza niekoľko nepresností, ktoré môžu byť predmetom neproduktívnej diskusie, preto ich neuvádzam.

Za jeden z vážnych omylov však považujem Obrázok č.27 na strane 112. Takto skonštruovaný vývojový diagram je omyl. Hneď v prvok kroku dôjde ku ukončeniu procesu. Diagram je navyše nakreslený bez rešpektovania normy platnej pre tvorbu vývojových (postupových) diagramov (Koniec v rozhodovacom kroku a pod.).

Na str. 113 a ďalej – „Príklad výsledného modelu zamestnanca (Pracovník fyzickej ochrany - strážnik) v Tabuľke 6 Všeobecné spôsobilosti pracovníka fyzickej ochrany – strážnik, napr. jednanie s ľuďmi – požaduje sa Nutná (neviem čo, asi kompetencia), predpokladám, že nie „arogantné jednanie s ľuďmi“, ale „situačne orientované jednanie s ľuďmi“. Ako sa to zmeria, že to je už „dost“? Tabuľky pôsobia ako prebraté bez kritického zhodnotenia.

Záver

Predložená práca obsahuje viacero nezrovnalostí. V niektorých prípadoch je možné pochybovať o správnosti vývodov analýz a o správnosti smerovania výskumu. Autorka každopádne preukázala schopnosť vedecky pracovať.

Prácu odporúčam predložiť na obhajobu.

V Liptovskom Mikuláši, 17.marca 2015

Oponentský posudok vypracoval doc. Ing. Jaroslav SIVÁK. CSc., MBA v. r.